

..... Σ Η Μ Α

Ο.- Ακουΐτε τή λαογραφική έκπομπή τοῦ σταθμοῦ μας " Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι ", πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

Μουσική ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.

..... τό σῆμα σβῆνει

Ο.- Ἀγαπητοὶ ἀκροαταί, ἡ Διεθνὴς Ἐκθεσις Θεσ/νίκης ἀνοίξε καί φέτος τῆς πύλεις της, γιὰ νά δεχτῇ ἐπισκέπτες ὄχι μονάχα ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Πατρίδος μας, ἀλλὰ καί ἀπὸ διάφορες χῶρες. Μέσα στὸν φαντασμαγορικὸ χῶρο τῆς Ἐκθέσεως ἐκτίθενται λογιῶν-λογιῶν ἐκθέματα, πού καθρεφτίζουν τὸν ἀνθρώπινο πολιτισμό. Καί τὰ μάτια τοῦ ἐπισκέπτη θαμπώνονται ἀπὸ τὴν λαμπρὰ τῆς πρόδου τοῦ καιροῦ μας.

Μέσα σ' αὐτόν τὸν δῶδαλο, πού λέγεται Διεθνὴς Ἐκθεσις Θεσ/νίκης, δειλά-δειλά κάθε χρόνο θέλει νά προβληθῇ ἓνας λαός, γιὰ νά ἐκθέσῃ καί αὐτός..... τί ἄρα γε; Τὰ προϊόντα του; Θά παρουσιάσῃ ἐκθέματα, γιὰ νά δείξῃ τὴν πρόδὸ του; Τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά; Εἶναι ὁ Ποντιακὸς λαός, πού θέλει νά ἐκθέσῃ τὸ παρελθόν του, τὴν ἱστορία του, τὸν παραδοσιακὸ του πολιτισμό. Καί θά τὰ δείξῃ ὅλα αὐτά, παραθέτοντας στήν χορευτικὴ ἐξέδρα τῆς ἐκθέσεως μιὰ ὁμάδα ἀπὸ χορευτές μ' ἓνα λυράρη στή μέση τῆς Ἐξέδρας. Γύρω ἀπ' αὐτόν σέ ἡμικύκλιο οἱ χορευτές, ὅπου ὁ ἦχος τῆς λύρας θά δώσῃ φτερά στὰ πόδια τους. Αὐτὴ εἶναι ἡ προβολὴ τοῦ Ποντιακοῦ λαοῦ στή Διεθνῇ Ἐκθεσὶ Θεσ/νίκης. Πτωχὸ ἐκθεμα καί ὅμως προκαλεῖ συγκίνηση, καί θαυμασμό, γιὰτὶ στή σκέψη τοῦ καθενὸς περνοῦν γοργὰ οἱ αἰῶνες, πού κύλησαν, ὅπου στή μακρινὴ χώρα τοῦ Πόντου οἱ Ἕλληνες δέ λησμόνησαν Πίστη καί Πατρίδα καί κράτησαν μέχρι τέλους ἀνέριαιες τίς ἔθνικές παραδόσεις.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο.- Ἡ Διεθνὴς Ἐκθεσις Θεσ/νίκης εἶναι βέβαια κατὰ κύριο λόγο ἐκθεσις ἐμπορικὴ, ὅπου οἱ διάφορες χῶρες προβάλλουν τὴ βιτρίνα τοῦ πολιτισμοῦ τους. Ἡ διεθνὴς αὐτὴ ἐπαφὴ δέν ἔχει ὅμως σημασία μονάχα ἀπὸ ἄποψη οἰκονομικῆς, ἀλλὰ καί Θεσ/νικῆς. Κάθε χρόνο αὐτόν τὸν καιρὸ καλλιεργεῖται ἐπὶ ἓνα εἰκοσαήμερο τὸ διεθνὲς πνεῦμα εἰρηνικῆς συνεργασίας τῶν λαῶν.

Πέρα ὅμως ἀπὸ τὴ μεγάλη σημασία της, ἡ Ἐκθεσις Θεσ/νίκης ἐπιτελεῖ καί τόσοις ἄλλους σκοποῦς στὸ ἐσωτερικόν. Καταφθάνουν ἐδῶ κάτοικοι ἀπὸ

ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Γιά τὰ χωριά μας τούτη ἡ ἔκθεση ἀποτελεῖ τό λαμπρότερο πανηγύρι, γι' αὐτό κατὰ μήνα Σεπτέμβρη οἱ ἄνθρωποι τοῦ χωριοῦ προσπαθοῦν νά ικανοποιήσουν τόν μεγάλο τους πόθο, νά δοῦν τήν ἔκθεση. Καί εἶναι πράγματι ἀπόλαυση μεγάλη τό διαμαντένιο τοῦτο στολίδι τῆς νύμφης τοῦ θερμαῖκοῦ.

M.- "Ε... ντό λές ἄντρα, θά παίρτς με καί πᾶς σὴν ἔκτεσιν; οὐχιιιι, ὅπως λέγε, λάμπ' ἐκεῖν' τ' ἀπέσ', ἐλάδ' νά ζύντς ἀφιά, τοπλαεύ'ς καί παίρτς ἄτο.

H.- Πῶς κί θά παίρω σε καί πάω; Ἄμαν ἄτό ἔκτεσιν λέγν' ἄτο, τεμιά ~~κ~~ ὅλ' κιάτ' φανερώνε ἐκ' ἀπέσ'. "Ε... ἐγώ πά θά φανερώνω ἐσέν, τό σουφρωμένον τόν πρόσωπο σ', καί τό στόμα σ' χωρίς δόντια ντ' ἐπέμνε. (γελαῖ).

M.- Κ' ἐν ἀνάγκην, κ' ἐν. Φανέρωσον ἐσύ ἐσέν, δεῖξον τό μακρίν καί τό ζαρωτόν τό μυτί σ'. Ναμουσοῦζ', θά κοροδεύ'ς με κέλα. Ἐγώ κάποτε, σά παλαιά τὰ χρόνια, ἐπῆγα σ' ἄτό τήν ἔκτεσιν, ἄμαν ἄτότε, ἄμον ντό λέγνε, τιδέν κ' ἔτον. "Ε... ἄτότε οἱ περσοί πού ἐπέγναν ἐκ' ἀπέσ', ἐπέγναν γιά τό σεῖρ, γιόκ νά δειννε μυτία ζαρωτά καί σουφρωμένα κατσία. Ἐκολάτσεσ με, ναμουσοῦζ'.

H.- "Ολαν ἐμασχάρεφα, ἡσύχασον-ἡσύχασον, τήν ἡμέραν ντό θά χορεύνε τ' ἐμετέρ', θά παμε.

M.- Καί ἔλπετ θά παμε. Ἐκεῖντς πά θά ἐλέπωμε, θά ἐλέπωμε ἄς σ' ὅλια τὰ κράτη ἀνθρώπ'ς, θά ἐλέπωμε μηχανία-μηχανία, θαμαστά πράματα.

H.- Ὁ θεόν "επλασεν τόν ἄνθρωπον κί ἐπέκεῖ ἐκλωσεν ἐφεβέθεν ἄτον.

M.- Ἄμαν κιάτ' ἄς λέγω σε, ὁ ἄνθρωπον τόν θεόν κί πρέπ' ν' ἀνασπάλ' καμμίαν, ἄν ἀνασπάλ' Ἄτον, ἄτότε μέ τ' ἄτά τὰ μηχανία ντ' ἐξέγκιν, θά τσακῶν' ὁ ἱδιον τὰ μουντσούρια τ'.

H-M.- Ὁ θεόν νά βάλ' τό χέρν' Ἄτ, ὁ θεόν.

.....ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

O.- Ὁ γέρος μέ τή γριά βρίσκονται τώρα μέσα στήν ἔκθεση, ὅπου μένουν ² ἐκπληκτοί μπροστά στά διάφορα θαυμαστά καί περίεργα, πού βλέπουν.

M.- Οὐῖ τήν πλάση σ', ἀκεῖ γιά τέρ': Ἀκεῖν' τήν τσάτσαλεσαν τήν κουτσὴν τέρ' πῶς πορπατεῖ ἀπάν' σό σκοινί.

H.- Μέτα ντό τσάτσαλεσα, ὀλίγον-πολλά κιάτ' φορεῖ.

M.- Μέτα, τέρ' γαρή μή ἐν, γιόξαμ μάεισσα.

H.- Φάντασμαν ἐν, φάντασμαν.

M.- Οὐχι-δουχι... Παναγία-Παναγία ντ' ἄγνα ἐκατακεφαλιάεν τέρεν. (φωνάζει δυνατά) Οὐουουου..., ὅῃ ν' ἀηλί ἀπέν, θά σκοτοῦται.

H.- Μέτα μή τσαῖγς, ἐκρεμίγαμε ρεζίλι.

- M.- Χά'ντε-χά'ντε ἄς ~~ὁ ὅσον ὅσον ὅσον ὅσον~~ φεύωμε, ἡ καρδία μ' ἐλύεν, ἰλιακὴ ἄδανὰ
θὰ ἐφέρνες με.
- H.- Χά'ντε-χά'ντε ἄς παμε ἄλλου κές.
- M.- "Οὐ ἡ καρδία μ'. Παναγία μ' ἀτὰ τὰ παλαλά πὰ ἄν κ' ἐφτάνε, κί γίνεται.
- H.- 'Αδανὰ ἄς στένωμε ὀλίγον. Γάρη γιὰ τέρεν ἀνεῖ ἀπὲς σὴν ἄνάν.
- M.- Σὸν καρδέπτην.
- H.- Ναί-ναί, τέρεν καλά.
- M.- Κύριε 'Ιησοῦ Χριστέ μ'. 'Ανεῖνε ἐγὼ εἶμαι; Τὰ μέσα μ' ἔρθαν κι' ἐκουρά-
γαν, τό κιφάλι μ' ὅσον ἕναν βαρέλ' καί τὰ ποδάρια μ' τσατσια.
- H.- Κι' ἄμ ἐμέν κι' τερεῖς; Τό μυτί μ' ἐγέντον ὅσον τ' ἀγγούρ' ντό ἀφήνε γιὰ
σπόρον. (γελοῦν ξεκαρδιστικά καί οἱ δύο τους)
"Ελα-ελα ἄς πάλρωμε πίνωμε κιάτ'.
- M.- Ποῦ κενά;
- H.- 'Αχά ἄδανὰ.
- K.- 'Ορῖστε-ὀρῖστε.
- H.- Βάλλο μας δύο πύρας.
- M.- Ντό πράμαν ἕν;
- H.- 'Ατώρα θὰ ἐλέπ'ς ἕναν ἔμορφον πράμαν καί πολλά ὠφέλιμον.
- K.- 'Ορῖστε κύριοι.
- H.- "Επαρ' πία.
- M.- "Αρ ἄς πίν' ἄτο, ἀτό λεμονιάδαν ζαέρ θὰ ἕν, ζατί ἐμάγα κι' ἄς σὴ δίφαν.
(μόλις πίνει, ἀναγουλιάζει ἀμέσως) Φτού-φτού, ἀναθεμά ἐσέν καί τό
κέραμαν ντό θὰ ἐποῖνες. Ντό πράμαν ἔτον ἀοῦτο; Πικρόν-πικρόν, ἐθαρρεῖς
ζεχίρ.
- H.- Μή τσα'γες. Μέ τ' ἐσέν πουθέν πρόσωπον κ' ἔχω, ἐκρέμφες με ξάν ρεζίλ.
- M.- 'Αναθεμά τόν πρόσωπο σ'. Τεμιάν φαρκωνόντες με κέλα καί κί θὰ καλατσεύ.
- H.- Θὰ φαρκωνώ σε μέ τήν πύραν, ναί;
- M.- Πλέρωσον-πλέρωσον καί χά'ντ' ἄς παμε. Καί ἀοῦτ' τ' ἐμόν τό ποτήρ' πὰ πία
το ἐσύ.
- H.- Ὅσον κίνουν μάστρα;
- K.- 'Επτά παρακαλῶ.
- M.- Οὐχι τόν Χριστόν πού ἐσταύρωσεν.
- K.- "Α... κυρία μου μή μᾶς βρίζετε κι' ὅλας, αὐτή εἶναι ἡ διατίμηση.
- M.- 'Εσεῖν πὰ ἔχετε τιμὴν ἐπάνω σου;
- H.- Γάρη τσούρ' ἄτο.
- M.- Τεμιάν ἀτό ἡ τίμηση ντό λέει ἀτός, λέει πῶς δύο ποτήρια, πικρόν νερόν,
ἐφτά φράγια;
- H.- Πύραν-πύραν εἴπα σε.
- M.- Ντό πύραν καί μοίραν, ἀτό ἐμέν ἔρθε με ἄμον γανδιδίρ τσιλτοζώμ'.

Η.- Οὐὲ ἀναθεμά σε, ἐκολάτσεις με.

Μ.- Χάϊτε-χάϊτε ἄς παμε ἀκειά, ὅθεν θά χορεύνε τ' ἐμετέρ', χάϊτε ἄς ἐλέπω τὰ
ζίπιας καί τὰ ζουπούνας κι' ἀνοίεται ὀλίγον ἡ καρδιά μ'.

Η.- Ἀτώρα παίρω σε καί παίμε. "Ἐλ' ἀπό πίσ' ἱμ.

Μ.- Σή κερμεντσές τῇ λαλίαν ἀμάν' δέβα, κἀπου ἀδοσιές θά εἶν'.

Η.- Ἀχά τιχάδες.

Ο.- Τό Ποντιακό συγκρότημα εἶναι ἔτοιμο.

.....(χειροκροτήματα) διάφοροι χοροί ἐν συντομία.....

Η.- Γάρη εὐχαριστέθες;

Μ.- Πολλά εὐχαριστέθα, θαμαστά πράματα πά εἶδα, σά παλαλά κές πά ἐπαίρες με
κι' ἐπῆες καί ἱλιαμ τ' ἐμετέρτς ὄνταν εἶδα, ἡ γούλα μ' ἐγομώθεν.

Η.- "Ε....μαῦρον πατρίδαν....

Μ.- Νέϋσα.

Η.- Ἐλέπ'ς τ' ἀνθρωπῇ ἡ γνῶσ' ντό ἐφτάει;

Μ.- Τρανά θάματα. Ἀτά ὅλια ἐφτάει, ἄμαν ἕναν πράμαν μανάχον.....

Η.- Ποῖον;

Μ.- Τήν εἰρήνην-τήν εἰρήνην, τῇ θεοῦ τήν καλοσύνιαν.

..... Σ Η Μ Α

Ο.- Μετεδόθη ἡ λαογραφική ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας " Ποντιανοί ἀντίλαλοι"
πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.

Στό διάλογο τῆς σημερινῆς μας ἐμπομπῆς ἀκούσατε τήν Μαρία Εὐσταθιά-
δου καί τόν Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.

Θά εἶμαστε καί πάλι μαζί σας τήν ἐρχομένη Πέμπτη, τήν ἴδια πάντα ὥρα"

..... τό σῆμα σβήνει